

mladi v močvirju Sestrorečka« (v Finlandiji), in »Kronstadtsko pristanišče«. A. A. Pisemski: »Večer«, »Jesen« in »Mrak«. S. J. Vasiljkovski razstavlja sedem prav izbornih akvarel. V. J. Navozov se odlikuje posebno s študijo: »Glava starčeva«. G. G. Tranšel razstavlja dve študiji: »Starka« in »Nesrečnež« z izvrstno ekspresijo. Omenjam še imena nekaterih drugih umetnikov, katerih umotvori se lahko prištevajo dobrim na razstavi. To so: A. A. Rjedkovski, L. F. Lagorijo, A. J. Ladkevič, A. S. Hrjenov in D. A. Benkendorf. Kot že davno znamenit ilustrator se udeležuje te razstave N. A. Karazin. Izmed najboljših njegovih slik je: »Mokri gozd«. Na nekaterih njegovih slikah je izvrstno izražena zimska burja; v resnici čutiš, kako da bi pred teboj metlo s snegom. Vsi ti umetniki razstavljajo večinoma pokrajinske slike; semintja se vidijo kake cvetice, žanrovih pa je prav malo. Enega iz najboljših akvarelnih portretov omenjam: V. M. Izmajloviča, ki razstavlja izboren damski portret, odlikujoč se tudi po svoji velikosti, kakršnih vidimo v akvarelu redkokedaj, vendar pa je dovršen z najfinejšo in široko tehniko.

P. S. Žmitek (Peterburg).

Med revijami

»Česká Revue.« V aprilski št. poroča g. dr. Karásek o »Slovenski Matici« in o »Ruski antologiji«. Na kratko ocenjuje Matičine knjige in poudarja važnost njenih publikacij. Glaserjevo literarno zgodovino kritikuje jako ugodno. — Jako laskavo sodi g. dr. K. o »Ruski antologiji«, katero sta izdala † I. Vesel in Aškerc. Kritiku ugaja, da ima »Antologija« tudi prevode iz najmlajših pesnikov ter da so knjigi dodane tudi biografske in literarno-kritične črtice. — Na koncu svojega poročila omenja kritik še znamenite Jagičeve knjige »Puškin v prevodih jugoslovanskih jezikov«, ki jo je izdala ruska akademija. Kakor znano, je studijo o slovenskih prevodih Puškinovih poezij spisal v temeljitem članku naš sotrudnik gosp. Iv. Prijatelj, in to seveda v ruskem jeziku.

»Květy«, češki beletristično-znanstveni mesečnik, imajo v 3. in 4. letošnji številki daljše poročilo o najnovjši slovenski književnosti. Studijo, ki se precej tesno naslanja na Glaserjevo literarno zgodovino, je spisal g. I. Paulík. »Květy« izhajajo [v Pragi že 24. leto ter prinašajo tudi ilustracije ter vinjete, ki jih riše znani originalni češki slikar Mikulaš Aleš. Stalen sotrudnik »Kvetův« je pesnik Vrchlický.

Splošni pregled

† P. Ladislav Hrovat. 14. aprila je umrl v Novem mestu c. kr. gimnazijski profesor v pokoju p. Ladislav Hrovat, odličen slovenski pisatelj in narodni buditelj — splošno znan pod imenom pater Lacko. Porodil se je pokojni 10. marca l. 1825. v Zgornjem Tuhinju. Ljudsko šolo je obiskoval v Kamniku, latinske šole pa v Ljubljani. Dovršivši šesto, je vstopil l. 1845. v frančiškanski red in je bil 22. septembra 1849 posvečen v mašnika. Potem so ga poslali na

Dunaj, da se pripravi za gimnazijskega učitelja, in tam je l. 1854. prestal izpit iz klasične filologije. Potem je nastopil službo na novomeški gimnaziji in je deloval v tej službi do l. 1890. Tedaj je bil pri umirovljenju odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono.

Že koj prva leta po nastopu službe gimnazijskega učitelja se je oglasil z nekaterimi [programskimi] razpravami iz svoje stroke, sprva v nemškem jeziku, n. pr. *Hectors Charakteristik, Das aorist. perfectum in latein. Folgesätzen* —, pozneje pa se je popolnoma oklenil slovenske besede ter v slovenski besedi napisal še mnogo razprav in drobtin ali »paperkov«, kakor jih je sam imenoval. Priobčeval je te svoje sestavke slovniške vsebine v gimnazijskih poročilih, po »Novicah«, v Janežičevem »Glasniku« in Lampetovem »Domu in Svetu«. Med temi slovniškimi razpravami naj posebno omenimo l. 1867. v gimn. programu objavljeni sestavek »Pravila za slovensko pisavo«, ki ga je l. 1891. na prigorvarjanje svojih nekdanih učencev dal v posebni brošurici v drugič natisniti. Prevajal je tudi na slovenski jezik stare klasike in objavil v »Klasju« l. 1862. »Ksenofontove Memorabilije na Sokrata« ter v »Zori« l. 1872. »Ciceronove govore zoper Katilino«. — Najznamenitejše njegovo delo je pa gotovo »Slovensko-latinska slovnica« iz l. 1874. — Ta knjiga je aktualnega pomena, ker je z Žepičevimi vajami vred omogočila pouk latinščine s slovenskim učnim jezikom na slovenskih vzporednicah kranjskih gimnazij.

Pokojni pater Lacko je bil preprost in skromen mož, odkrit značaj dobrohotnega mišljenja, ne brez humorja — pred vsem pa navdušen Slovenec in kot tak bodrilen vzgled svojim učencem. Pokojnik uživaj v večnosti blažen pokoj, Slovenci pa ohranimo v blagem spominu skromno, a delavno življenje patra Lacka!

P.

Javna predavanja v Ljubljani so se nadaljevala še meseca aprila. Dne 6. in 20. je predaval deželni inženir g. Sbrizaj o osuševanju Ljubljanskega barja. Podal je zgodovino osuševanja, navedel več projektov osuševanja ter omenil, da je vlada resne volje, lotiti se osuševanja po najnovejših načrtih. Ljubljansko barje je bilo za časa Rimljanov suho in kultivirano. V barbarskem srednjem veku pa, ko se je bilo prekinilo vsako resno kulturno delo, spremenilo se je tudi Ljubljansko barje v pravo barje. Pred dobrimi sto leti se je največ trudil za osuševanje barja slavní jezuit in inženir Gruber, ki je zgradil po njem imenovani kanal. Dandanes je osuševanje barja samo denarno vprašanje. Dolžnost države bi bila, žrtvovati ves potrební denar, da bi se tako velik kos zemlje pridobil za zemljedelstvo in da bi se barjanom ne bilo treba izseljevati v Ameriko. Ko bi bilo Ljubljansko barje last Nizozemcev, kdaj bi ga že bili izsušili! Saj so celo oceanu že oteli velik kos zemlje in ga pripravili za kulturo.

Tridesetletnica Gajeve smrti. Meseca aprila je preteklo 30 let, odkar je umrl slavní dr. Ljudevit Gaj, oče jugoslovanskega »ilirizma« in preporoditelj hrvaške narodne misli in književnosti. Dr. Gaj je nameraval pod imenom »Ilircev« združiti v duševno in jezično edinstvo Hrvate in Slovence. Uresničenje te velike ideje se mu vsled kratkovidnosti nekaterih vrstnikov sicer ni posrečilo, ali »in magnis et voluisse sat est«. In končno je iskra narodne ideje, ki je prešinjala »Ilirce«, blagodejno vplivala ne samo na razvoj hrvaške, nego tudi slovenske književnosti. Gaju se imamo tudi zahvaliti, da imamo z brati Hrvati vsaj eden in isti pravopis. Slava velikemu Jugoslovanu in književniku Gaju!

Grof Tolstoj, ki biva sedaj, kakor znano, v Jalti na Krimu, je zopet ozdravel.

Petdesetletnica smrti Žukovskega. Dne 12. aprila (st. st.) je preteklo 50 let, kar je preminul ruski pesnik Žukóvskij. Če je Puškin prvi solnčni dan v ruskem pesništvu in v ruski literaturi sploh, potem je Žukovskij zarja oznanjevalka tega dnc. Žukovskij je bil romantik in romantika ga je nagibala k temu, da je obdelaval narodne snovi iz sanjavega sveta ruskih bajk in balad. Sam Bjelinskij pravi, da si Puškina ne moremo misliti brez Žukóvskega. Poleg izvirnih pesnitev je Žukóvskij tudi veliko prevajal iz zapadnih literatur ter seznanjal Ruse z duhom zapadnega pesništva. Žukóvskij je bil velik idealist ter je bil prepričan, da le stremljenje k velikim idealom pravičnosti in humanitete more oplemenititi kak narod. Kot visokoizobražen mož je blagodejno vplival tudi na vladajoče kroge.

Slovenska ljudska šola pri Sv. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem, katero so bili naši rojaki po vztrajni 14letni borbi l. 1892. priborili, je sedaj v največji nevarnosti, da jo zalije vsenemška povodenj! Na Koroškem je brez dvoma nad 150.000 Slovencev, a pravice našega jezika se teptajo tam gori onkraj Karavank na nečuven način. Poleg ljudske šole na Jezeru je bila petrazredna slovenska ljudska šola pri Sv. Jakobu v čisto slovenski Rožni dolini skoro edina nada naših rojakov. Rovanju vsenemških spletkarjev se je posrečilo pridobiti nekaj nezavednih Slovencev na svojo stran, da so prosili za »utrakvistno« šolo. Ta prošnja je bila seveda voda na mlin nemškega deželnega šolskega sveta, kateremu je slovenščina na Koroškem trn v peti. Naši rojaki so protestovali pri ministrstvu, da bi se jim pri Sv. Jakobu vtihotala in vsilila nemška šola. Če je še kaj pravice na svetu, upamo, da zmagajo.

† **Gljeb I. Uspenskij,** znameniti ruski pisatelj, je umrl 24. marca. Uspenskij je pisal povesti in studije iz kmečkega življenja. Njegovi spisi so verno zrcalo mišljenja in čutenja ruskega ljudstva. Kdor torej hoče poznati dobre in slabe strani ruskega mužika, temu so neobhodno potrebni spisi Uspenskega. Ruska kritika ga prišteva k takozvanim »narodnikom«, ali boljše rečeno: Uspenskij je bil glava teh narodnikov, t. j. pisateljev, ki so izučavali preprosto življenje na kmetih, primerjajoč ga često nenaravnemu življenju mestnih ljudi in inteligence sploh. Število Uspenskega spisov je jako obsežno.

Začetek in konec življenja na naši zemlji. V dunajski reviji »Wage« je objavil v 17. in 18. števil. dr. Frid. Knauer zanimiv članek o začetku in koncu vsega pozemskega življenja. Svoje hipoteze opira na geologijo in toploto zemeljskega jedra. Po Knauerjevih računih je človeški rod star okoli 200.000 do 300.000 let. Zemeljsko jedro pa se ohlaja, njena skorja postaja debelejša in debelejša. Hladni pas se približa v tisočletjih bolj in bolj ravniku (ekvatorju). Navsezadnje bode živelo vse, kar je sploh živega na zemlji, samo še ob ravniku. Pa tudi tukaj se ohladi zemlja sčasoma popolnoma. Vsa voda usahne in tudi vse življenje prestane. Človeški rod sam izumrje. In ta katastrofa pride baje čez 100.000 ali čez 150.000 let.

Popravek. Na strani 302. čitaj v 4. strofe 4. verzu prelivala (kak prelivala naša se kri . . .) [»Rapsodije bolgarskega goslarja.«]

